

EL LLENGUATGE

Acendrar

Es diccionaris bil·lingües solen indicar *acendrar* com a equivalent del verb del castellà «*acrisolar*». No sembla, efectivament, que el substantiu *gresol*, equivalent de la forma castellana «*crisol*», de la qual prové «*acrisolar*», hagi donat cap verb: trobem, únicament, l'adjectiu *agresolat*, que significa «que té forma de gresol» i, per tant, un hipotètic *agresolar* significaria, si de cas, «donar (a un objecte) forma de gresol», significat allunyat del dels verbs que comentem. Aquests verbs, en efecte, pertanyen al llenguatge de la metal·lúrgia, o es relacionen amb aquesta tècnica: segons el Diccionari Fabra, *acendrar* significa «purificar (els metalls) en la cendra per l'acció del foc». La Gran Enciclopèdia Catalana rectifica una mica aquesta definició: com a mot del llenguatge comú, *acendrar* voldria dir «netejar els metalls amb cendra per tal d'abrillantar-los», i, antigament, com a terme del vocabulari metal·lúrgic, «copel·lar, depurar (metalls)».

Tenint en compte el significat d'aquests verbs que comentem, en tot cas, la idea de purificar, abrillantar, depurar, etc., sembla ben natural que hagin adquirit el sentit translàtic o figurat. I això s'esdevé efectivament amb el verb castellà i, especialment, amb el seu participi, «*acrisolado*», usat com a adjectiu, el qual, poc o molt, ha aconseguit d'introduir-se en el nostre llenguatge, amb la forma adaptada a la nostra morfologia, «*acrisolat*», la qual, per tant, és un barbarisme que cal rebutjar. I, és clar, ens cal saber si l'equivalència entre «*acrisolado*» i *acendrat* és lícita en tots els casos, és a dir, incloent-hi aquells en què s'usa en sentit figurat.

Ni el Fabra la Gran Enciclopèdia no en diuen res. El Diccionari Alcover-Moll, en canvi, diu que *acendrat* significa, en sentit translàtic «pur, net, purificat, sense màcula ni defecte (aplicat a coses materials i morals)». Però potser no és prou segur que aquest significat —del qual no recordem ni hem sabut trobar cap exemple— equivalgui al que s'atribueix a «*acrisolado*», que comporta (segona la Real Academia) la idea de mostració.

Hom podria proposar, aleshores, *provat* (com ja fa el Vocabulari de barbarismes d'A. Cortiella) o *ben provat* d'acord amb aquest exemple de Pere Quart, en el poema que dedicà a la memòria de Rafael Tasis, i que citem de memòria: *Ben provada tenies la virtut.*

Albert Jané